

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

1996

Julkaistu Helsingissä 21 päivänä elokuuta 1996

N:o 619—625

SISÄLLYS

N:o		Sivu
619	Laki lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta	1683
620	Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain muuttamisesta.....	1692
621	Laki sosiaalihuoltolain 17 §:n muuttamisesta	1694
622	Laki avioliittolain 20 §:n muuttamisesta.....	1695
623	Laki rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain 6 luvun 12 §:n muuttamisesta	1696
624	Laki uhkasakkolain 2 §:n muuttamisesta	1697
625	Laki Kera Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 2 §:n muuttamisesta	1698

N:o 619

Laki

lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta

Annettu Helsingissä 16 päivänä elokuuta 1996

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tuomioistuimen päätös ja väliaikainen määräys (*päätös*) lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta pannaan täytäntöön siten kuin tässä laissa säädetään. Tämän lain säännöksiä, jotka koskevat lapsen huollosta annetun päätöksen täytäntöönpanoa, noudatetaan myös pantaessa täytäntöön tuomioistuimen päätöstä ja väliaikaista määräystä siitä, ke-

nen luona lapsen tulee asua, sekä päätöstä lapsen luovuttamisesta huoltajalleen.

Sopimus, jonka sosiaalihuoltolain 6 §:ssä tarkoitettu kunnan toimielin (*sosiaalihuollon viranomainen*) on vahvistanut lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 8 §:n mukaisesti, pannaan täytäntöön tämän lain mukaisessa järjestyksessä kuten tuomioistuimen päätös, joka on saanut lainvoiman.

Tämän lain säännöksiä lapsen huoltoa tai tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta noudatetaan myös haettaessa lapsen luovuttamista lailliselle huoltajalleen tai tapaamisoikeuden täytäntöönpanoa, jos

HE 96/95
LaVM 7/96
EV 101/96

87—1996

460301A

lapsi on jonkun muun hoidossa kuin sen, jolla huoltajana, tapaamisoikeuden nojalla tai muulla laillisella perusteella on oikeus pitää lasta luonaan, vaikka sitä vastaan, jonka hoidossa lapsi on, ei ole 1 tai 2 momentissa tarkoitettua päätöstä tai sopimusta. Lapsen luovuttamista ei kuitenkaan voida hakea 4 §:n 2 momentin nojalla ulosottomieheltä.

Vieraassa valtiossa annetun päätöksen ja lapsen palauttamista koskevan määräyksen täytäntöönpanosta säädetään 33 §:ssä.

2 §

Lapsen tahdon huomioon ottaminen

Jos lapsi on täyttänyt 12 vuotta, täytäntöönpanoon ei saa ryhtyä vastoin lapsen tahtoa. Täytäntöönpanoon ei myöskään saa ryhtyä vastoin 12 vuotta nuoremman lapsen tahtoa, jos lapsi on niin kehittynyt, että hänen tahtoonsa voidaan kiinnittää huomiota.

3 §

Lapsen suojaaminen täytäntöönpanon yhteydessä

Kaikki lapsen kohdistuvat toimenpiteet on suoritettava mahdollisimman hienovaraisesti ja lasta järkyttämättä.

Jos noutamista tai muuta toimenpidettä ei lapsen sairauden, järkyttyneen mielentilan tai muun syyn takia voida suorittaa, se on siirrettävä myöhempään ajankohtaan.

4 §

Täytäntöönpanon hakeminen

Täytäntöönpanoa haetaan siltä käräjäoikeudelta, jonka tuomiopiirissä lapsella taikka hakijan vastapuolella on asuinpaikka tai missä jompi kumpi heistä oleskelee. Jollei lapsen taikka hakijan vastapuolen asuin- tai oleskelupaikkaa ole voitu selvittää, täytäntöönpanoa haetaan siltä käräjäoikeudelta, jonka tuomiopiirissä hakija asuu tai, jos hän ei asu Suomessa, Helsingin käräjäoikeudelta.

Lapsen huoltoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa voidaan kuitenkin hakea lapsen asuin- tai oleskelupaikan ulosottomieheltä, jos huoltoa koskevan päätöksen antamisesta on kulunut vähemmän kuin kolme kuukautta.

Täytäntöönpanoa koskeva hakemus on tehtävä kirjallisesti. Hakemukseen on liitettävä

päätös alkuperäisenä tai päätöksen antaneen viranomaisen oikeaksi todistamana jäljennöksenä.

5 §

Asian siirtäminen

Jos käräjäoikeus katsoo, että se ei ole toimivaltainen käsittelemään hakemusta, asia on hakijan pyynnöstä siirrettävä toimivaltaiseen tuomioistuimeen. Toimivaltainen käräjäoikeus voi siirtää asian toiseen toimivaltaiseen tuomioistuimeen, jos asian käsittelemisen siellä on selvästi tarkoituksenmukaisempaa.

Jos täytäntöönpanoa on 4 §:n 1 momentin nojalla haettu hakijan asuinpaikan käräjäoikeudelta tai Helsingin käräjäoikeudelta, tämän tulee 32 §:n 2 momentin nojalla pyytää poliisilta virka-apua lapsen ja hakijan vastapuolen olinpaikan selville saamiseksi. Jos tällöin myös jokin toinen käräjäoikeus todetaan toimivaltaiseksi, asia voidaan siirtää 1 momentin mukaisesti. Kunnes asia on siirretty, käräjäoikeuden tulee kuitenkin ryhtyä sille tämän lain mukaan kuuluviin toimenpiteisiin asiassa.

Siirtävän käräjäoikeuden asiaan liittyvät päätökset ja muut toimenpiteet ovat voimassa, kunnes se käräjäoikeus, johon asia on siirretty, toisin määrää. Asiaa ei saa siirtää takaisin, elleivät uudet erityiset syyt sitä vaadi. Jos käräjäoikeus, johon asia on siirretty toimivaltaa vailla olevasta tuomioistimesta, katsoo, että se ei ole asiassa toimivaltainen, sen on jätettävä asia tutkimatta.

2 luku

Täytäntöönpanosovittelu

6 §

Sovittelijan määrääminen

Kun hakemus on saapunut käräjäoikeudelle, sen on annettava 9 §:n nojalla nimetyn henkilön (*sovittelija*) tehtäväksi järjestää asiassa sovittelu. Perustellusta syystä käräjäoikeus voi määrätä sovittelijaksi muunkin sopivan henkilön. Tarvittaessa sovittelutehtävä voidaan antaa kahdelle tai useammalle sovittelijalle.

Sovittelu voidaan jättää toimittamatta, jos:

1) lapsen etu vaatii, että päätös on painavista syistä pantava heti täytäntöön;

2) aikaisemmin toimitetun sovittelun perusteella on ilmeistä, että sovittelu jää tuloksettomaksi; tai

3) huoltoa koskevan päätöksen antamisesta on kulunut vähemmän kuin kolme kuukautta, jollei sovittelun järjestämiseen ole erityistä syytä.

7 §

Sovittelun tarkoitus ja sovittelun toimittaminen

Sovittelun tarkoituksena on edistää asianosaisten yhteistoimintaa lapsen hyvinvoinnin toteuttamiseksi täytäntöön pantavana olevan päätöksen edellyttämällä tavalla.

Sovittelijan tulee heti henkilökohtaisesti ottaa yhteyttä asianosaisiin. Hänen on pyrittävä järjestämään asianosaisten kesken myös yhteinen neuvottelu.

Sovittelijan tulee keskustella henkilökohtaisesti lapsen kanssa, jos se lapsen ikä ja kehitystaso huomioon ottaen on mahdollista. Keskustelussa on pyrittävä selvittämään lapsen omat toivomukset ja mielipide siten kuin lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 11 §:ssä säädetään.

Käräjäoikeus voi antaa sovittelijalle tehtävän suorittamisesta tarkempia ohjeita.

8 §

Sovittelun aika, sovittelukertomus ja salassapidettävä tieto

Sovittelijan tulee käräjäoikeuden määräämässä ajassa toimittaa tälle kertomus niistä toimenpiteistä, joihin hän on ryhtynyt. Sanoittua aikaa ei ilman pakottavaa syytä saa määrätä neljää viikkoa pitemmäksi. Sovittelijan perustellusta pyynnöstä käräjäoikeus voi kuitenkin pidentää sovittelun määräämää.

Jollei sovittelu ole johtanut tulokseen, kertomuksessa on puolueettomasti ja totuudenmukaisesti tuotava esiin ne seikat, joilla saattaa olla merkitystä asian ratkaisemisessa. Jos käräjäoikeus tapaamisoikeutta koskevassa täytäntöönpanossa sovittelijan kertomuksen saatuaan kuitenkin katsoo, että sovittelun jatkaminen edistää asianosaisten yhteistoimintaa, se voi täytäntöönpanomääräystä antamatta määrätä sovittelijan jatkamaan sovittelu-

telua. Sovittelijan tulee tällöin antaa käräjäoikeudelle 1 momentissa säädettyssä määrääjässä uusi kertomus.

Jos käräjäoikeus katsoo, että sovittelijan kertomus on puutteellinen, tai jos asiaa käsiteltäessä on tullut esiin uusia seikkoja, joiden johdosta kertomuksen täydentäminen on tarpeen, sovittelijan tulee käräjäoikeuden määräämässä ajassa täydentää kertomustaan.

Sovittelijalla on oikeus saada asiassa sosiaalihuoltolain (710/82) 56 §:n 1 momentin mukaisesti tietoa sekä sanotun pykälän 3 momentissa tarkoitettua virka-apua. Sovittelijan salassapitovelvollisuudesta on voimassa mitä sosiaalihuoltolaissa säädetään. Sovittelijan kertomukseen voidaan kuitenkin ottaa myös sellaista tietoa, joka on pidettävä salassa, jos se on lapsen edun kannalta välttämätöntä. Kertomukseen otettu tieto on tällöin pidettävä salassa. Tuomioistuimien luovuttaa tiedon vain sen asian asianosaiselle, jonka käsittelyä varten tieto on saatu, ja toiselle saman päätöksen täytäntöönpanoon osallistuvalla tuomioistuimella tai viranomaisella.

9 §

Sovittelijan nimeäminen

Sosiaalihuollon viranomaisen tulee nimetä riittävä määrä henkilöitä hoitamaan tämän lain 6—8 §:ssä tarkoitettuja sovittelutehtäviä kunnassa. Sovittelijaksi voidaan nimetä ainoastaan lasten ja perheiden kanssa tehtävään psykologiseen, psykiatriseen tai sosiaalityöhön taikka lastensuojeluun perehtynyt henkilö. Nimeämisestä ja sen peruuttamisesta on viipymättä ilmoitettava käräjäoikeudelle.

3 luku

Asian käsittely tuomioistuimessa

10 §

Noudatettavat säännökset

Jollei tässä laissa toisin säädetä, täytäntöönpanoa koskevan asian käsittelyyn tuomioistuimessa sovelletaan mitä hakemusasiasta säädetään.

Käräjäoikeuden päätöstä koskeva muutoksenhakemus on heti lähetettävä hovioikeuteen ja hovioikeuden on heti päätettävä täytäntöönpanon keskeyttämisestä niin kuin

28 §:ssä säädetään. Asia on kaikissa oikeusasteissa käsiteltävä kiireellisenä.

11 §

Lapsen kuuleminen tuomioistuimessa

Tuomioistuin voi kuulla lasta noudattaen soveltuvien osin mitä lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 11 §:ssä ja 15 §:n 2 momentissa säädetään.

12 §

Muu selvitys

Jos asiaa käsitellään tuomioistuimen istunnossa, voidaan sovittelija kutsua istuntoon kuultavaksi.

Milloin asian selvittämiseksi on tarpeellista, tuomioistuimen tulee hankkia valtion tai kunnan viranomaisen lausunto asiasta ja kuulla henkilöitä, jotka voivat antaa asiasta tietoja. Henkilö, jota kuullaan tuomioistuimessa, voi ilmaista tiedon, joka on säädetty tai määrätty pidettäväksi salassa, jos tieto on otettu tai olisi voitu ottaa 8 §:n 4 momentin nojalla sovittelijan kertomukseen. Kun tuomioistuimessa esitetään salassa pidettävän tiedon sisältävä sovittelijan kertomus tai kuultava ilmaisee mainitun tiedon, suullinen käsittely on tarpeellisin osin toimitettava yleisön läsnäolematta ja oikeudenkäyntiaineisto on pidettävä tarpeellisin osin salassa noudattaen soveltuvien osin oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain (945/84) säännöksiä.

Tuomioistuin voi myös määrätä, että lapsi on sosiaalihuollon viranomaisen osoittaman lääkärin tai muun asiantuntijan tutkittava. Määräyksen noudattamiseksi huoltajalle asetettavasta velvoituksesta on soveltuvien osin voimassa, mitä eräistä veri- ja muita periytyviä ominaisuuksia koskevista tutkimuksista annetussa laissa (702/75) säädetään.

4 luku

Tuomioistuimen päätös täytäntöönpanoasiassa

13 §

Tapaamisoikeutta koskevien ehtojen täsmenäinen tai väliaikainen muuttaminen

Tuomioistuin voi pyynnöstä käsittelyn

ajaksi tai muutoin väliaikaisesti taikka vähäisessä määrin pysyvästi muuttaa tai täsmentää tapaamisoikeutta koskevia ehtoja, jos se edistää tapaamisoikeuden toteuttamista ja on lapsen edun mukaista. Ehtoja saa muuttaa pysyvästi vain, jos täytäntöön pantavana oleva päätös on lainvoimainen.

14 §

Hakemuksen hylkääminen lapsen edun vuoksi

Käräjäoikeuden on hylättävä hakemus, jos täytäntöönpano olosuhteiden muuttumisen tai muun syyn vuoksi on selvästi lapsen edun vastaista.

Jos hakemus kuitenkin koskee lapsen luovuttamista lailliselle huoltajalleen 1 §:n 3 momentin nojalla, käräjäoikeus voi hylätä hakemuksen vain:

1) jos lapsi on annettu hoidettavaksi huoltajan suostumuksella ja on aihetta olettaa, että lapsen luovuttaminen takaisin huoltajalleen saattaisi olla vastoin lapsen etua ottaen huomioon hoitosuhteen kesto aika, lapsen ja huoltajan välinen yhteydenpito sekä heidän välillään vallitsevan suhteen laatu; tai

2) jos lapsen etu muutoin painavista syistä vaatii, että lapsen huoltoa koskeva asia on saatettava tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Käräjäoikeuden on päätöksessään mainittava hylkäämisen perusteena olevat seikat.

Kun käräjäoikeus on 1 tai 2 momentin nojalla hylännyt hakemuksen, voidaan lapsen huoltoa tai tapaamisoikeutta taikka lapsen luovuttamista koskeva asia panna vireille tuomioistuimessa hakijan tai sosiaalilautakunnan tekemällä hakemuksella lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain mukaisesti, jollei asia jo ole vireillä tuomioistuimessa. Myös hakijan vastapuoli voi panna asian vireille. Käräjäoikeuden on ilmoitettava vireillepano-oikeudesta asianosaisille ja sosiaalilautakunnalle. Jos asia on jo vireillä tuomioistuimessa, käräjäoikeuden on ilmoitettava päätöksestään sanotulle tuomioistuimelle.

15 §

Huoltoa koskevan päätöksen täytäntöönpanomääräys

Kun tuomioistuin päättää, että lapsen huoltoa koskeva päätös on pantava täytäntöön,

hakijan vastapuoli velvoitetaan luovuttamaan lapsi hakijalle.

Täytäntöönpano voidaan määrätä toimitettavaksi joko siten, että vastapuoli velvoitetaan luovuttamaan lapsi sakon uhalla taikka siten, että lapsi määrätään noudettavaksi.

16 §

Tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanomääräys

Tapaamisoikeutta koskeva päätös pannaan täytäntöön velvoittamalla hakijan vastapuoli sallimaan lapsen ja hakijan väliset tapaamiset sekä ryhtymään muihin toimenpiteisiin tapaamisten toteuttamiseksi siten kuin täytäntöönpantavassa päätöksessä on määrätty.

Täytäntöönpano voidaan määrätä toimitettavaksi siten, että hakijan vastapuoli velvoitetaan sakon uhalla täyttämään mitä päätöksessä on määrätty.

Tapaamisoikeuden täytäntöönpano voidaan kuitenkin määrätä toimitettavaksi myös siten, että lapsi määrätään noudettavaksi, jos voidaan pitää todennäköisenä, että tapaaminen muutoin jää toteutumatta, ja jos tähän on lapsen edun kannalta erittäin painavia syitä.

17 §

Täytäntöönpanon turvaamistoimet

Määrätessään huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen pantavaksi täytäntöön tuomioistuim voi 15 ja 16 §:ssä mainittujen velvoitteiden lisäksi:

1) määrätä, että hakija tai hakijan vastapuoli ei saa muuttaa lapsen olinpaikkaa tai sijoittaa lasta hoidettavaksi kodin ulkopuolelle;

2) velvoittaa hakijan olemaan saapuvilla lasta noudettaessa;

3) määrätä, että hakijan on ennen tapaamisen tai luonapidon ajankohtaa ilmoitettava, jos hän on estynyt tapaamasta tai pitämästä lasta luonaan;

4) velvoittaa tapaamisoikeutta koskevassa täytäntöönpanossa hakijan tallettamaan oman ja lapsen voimassa olevan passin ulosottomiehen huostaan;

5) velvoittaa hakijan vastapuolen ilmoittamaan lapsen olinpaikan;

6) velvoittaa hakijan taikka hakijan vasta-

puolen muutoin tekemään jotain tai kieltää heitä tekemästä jotain; taikka

7) antaa muita sellaisia hakijaa tai vastapuolta velvoittavia määräyksiä, jotka ovat tarpeen täytäntöönpanon turvaamiseksi ja lapsen edun suojaamiseksi.

Velvoitteet täytäntöönpanon turvaamiseksi määrätään täytettäväksi sakon uhalla. Hakijalle asetettu velvoite voidaan kuitenkin määrätä täytettäväksi myös uhalla, että tuomioistuimen täytäntöönpanomääräykseen perustuva täytäntöönpano raukeaa.

Tässä laissa tarkoitettussa täytäntöönpanossa ei voida päättää turvaamistoimista oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 3 §:n nojalla.

18 §

Uhkasakon asettaminen

Uhkasakko asetetaan markkamäärältään kiinteänä.

Erityisestä syystä uhkasakko voidaan kuitenkin asettaa siten, että sen suuruus määräytyy ajan kulumisen mukaan (*juokseva uhkasakko*). Juokseva uhkasakko asetetaan määräämällä uhkasakolle kiinteä peruserä sekä lisäerä jokaista sellaista päätöksessä ilmoitettavaa ajanjaksoa (*uhkasakkojakso*) varten, jonka kuluessa päätöstä ei ole noudatettu. Tapaamisoikeuden täytäntöönpanemiseksi juokseva uhkasakko voidaan asettaa myös määräämällä lisäerä jokaisesta kerrasta, jona päätöstä ei ole noudatettu. Juokseva uhkasakko voidaan asettaa asettamispäivästä laskettavalle enintään kuuden kuukauden ajanjaksolle.

Uhkasakon asettaneen tuomioistuimen on ilmoitettava velvoitteesta ja uhkasakosta välittömästi sille, jota velvoite koskee.

Uutta uhkasakkoa ei saa asettaa, ellei kysymystä aikaisemman uhkasakon tuomitsemisesta ole käsitelty ja ajanjakso, jolle juokseva uhkasakko on asetettu, ole päättynyt.

19 §

Uhkasakon tuomitseminen

Jollei asianosainen noudata, mihin hänet on velvoitettu, tuomioistuim voi hänen vastapuolensa hakemuksesta tuomita uhkasakon maksettavaksi, vaikka uhkasakon asettamista koskeva päätös ei olisi lainvoimainen. Jos lapsi on määrätty noudettavaksi, voi myös ulosottomies hakea 17 §:n nojalla noutami-

sen turvaamiseksi asetetun uhkasakon tuomitsemista maksettavaksi ja uuden uhkasakon asettamista.

Ennen uhkasakon tuomitsemista on asianosaiselle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Uhkasakkoa ei voida tuomita maksettavaksi, jos asianosainen näyttää, että hänellä on ollut velvoitteen noudattamatta jättämiseen hyväksyttävä syy, tai jos velvoite on täytetty ennen tuomitsemispäätöksen antamista.

20 §

Uhkasakkolain soveltaminen

Tässä laissa tarkoitetun uhkasakon asettamisessa ja tuomitsemisessa noudatetaan soveltuvien osin lisäksi uhkasakkolain (1113/90) 8 §:n, 11 §:n, 12 §:n 2 momentin sekä 13 §:n säännöksiä.

5 luku

Ulosottomiehelle kuuluva täytäntöönpano

21 §

Ulosottomiehen toimivalta ja noudatettavat säännökset

Ulosottomiehelle kuuluu sen lisäksi, mitä 22 §:ssä säädetään, täytäntöönpano silloin, kun tuomioistuim on määrännyt lapsen noudettavaksi tai on antanut 25 §:n 1 momentissa tarkoitetun määräyksen taikka muun tässä laissa tarkoitetun määräyksen, jollei sen täytäntöönpano tämän lain tai tuomioistuimen määräyksen mukaan kuulu asianosaiselle. Uhkasakon hakemisesta tuomittavaksi säädetään 19 §:ssä.

Ulosottomiehen täytäntöönpanotoimista on, jollei tässä laissa toisin säädetä, soveltuvien osin voimassa, mitä tuomion tai päätöksen täytäntöönpanosta sekä kuluista ja muutoksenhausta ulosottolaissa säädetään.

22 §

Täytäntöönpano ilman tuomioistuimen täytäntöönpanomääräystä

Kun ulosottomies päättää huoltoa koskevasta täytäntöönpanosta 4 §:n 2 momentin nojalla, hänen on noudettava lapsi, jollei päätöstä noudateta vapaaehtoisesti.

Jos ulosottomies kuitenkin katsoo, että täytäntöönpano vaatisi noutamisen sijasta

uhkasakon asettamista, hänen on siirrettävä asia 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun käräjäoikeuden käsiteltäväksi. Samoin hänen on meneteltävä, jos olosuhteet ovat päätöksen antamisen jälkeen muuttuneet ja tällä saattaa olla merkitystä täytäntöönpanoon tai jos asiassa erityisestä syystä olisi järjestettävä sovittelu taikka jos siirtämiseen on muu perusteltu syy.

Kun ulosottomies siirtää asian, hänen on päätöksessään ilmoitettava siirtämisen syy.

23 §

Sovittelijan toiminnan jatkuminen

Tämän lain mukaisen sovittelun asiassa toimittaneen henkilön tulee senkin jälkeen, kun tuomioistuim on määrännyt lapsen noudettavaksi, ulosottomiehen pyynnöstä jatkaa asianosaisten yhteistoiminnan edistämistä sekä lapsen tukemista.

24 §

Nouto

Noutamisessa on henkilön, joka on toimitannut asiassa tämän lain mukaisen sovittelun, tai sosiaalihuollon viranomaisen edustajan oltava läsnä. Sovittelijan tai sosiaalihuollon edustajan on pyydettävä paikalle saatavilla oleva lapselle läheinen henkilö sekä tarvittaessa kutsuttava paikalle myös lääkäri tai muu asiantuntija.

Ulosottomies voi tuomioistuimen täytäntöönpanomääräyksen tai 22 §:ään perustuvan täytäntöönpanon raukeamisen uhalla velvoittaa hakijan olemaan saapuvilla lasta noudettaessa.

6 luku

Erinäiset säännökset

25 §

Väliaikaiset turvaamistoimet huoltoa koskevan päätöksen täytäntöönpanossa

Milloin on aihetta otaksua, että lapsi täytäntöönpanon estämiseksi viedään maasta tai muutetaan paikasta toiseen taikka jos asia muutoin on kiireellinen, täytäntöönpanoasiaa käsittelevä tuomioistuim voi huoltoa koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi välittömästi vastapuolta kuulematta määrää-

tä, että sosiaalihuollon viranomaisen on sijoitettava lapsi väliaikaisesti valtion, kunnan tai kuntayhtymän omistamaan tai ylläpitämään laitokseen taikka muuhun sopivaan hoitoon tai määrätä väliaikaisista 17 §:n mukaisista täytäntöönpanon turvaamistoimista (*väliaikainen turvaamistoimi*).

Erittäin kiireellisessä 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa, jossa ei ole mahdollisuutta pyytää tuomioistuinta määräämään asiasta, ulosottomies tai poliisiviranomainen voi huoltajan vaatimuksesta lapsen huoltoon koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi ottaa lapsen välittömästi haltuunsa siitä riippumatta, onko tämän lain mukainen täytäntöönpanoasia vireillä. Sosiaalihuollon viranomaisen on tällöin sijoitettava lapsi 1 momentin mukaisesti.

Ulosottomiehen tai poliisiviranomaisen on heti ilmoitettava 2 momentissa tarkoitettua toimenpiteestä täytäntöönpanoasiasta käsittelevälle tuomioistuimelle tai, jos täytäntöönpanoasia ei ole vireillä tuomioistuimessa, kärjäoikeudelle, jonka tuomiopiirissä toimenpide on tapahtunut. Tuomioistuimen on niin pian kuin mahdollista ilmoituksen saapumisen jälkeen määrättävä väliaikaisesta turvaamistoimesta 1 ja 4 momentin mukaisesti tai määrättävä toimenpide peruutettavaksi. Ulosottomiehen tai poliisiviranomaisen on heti ilmoitettava 2 momentissa tarkoitettua toimenpiteestä myös sille ulosottomiehelle, jonka käsiteltävänä on 4 §:n 2 momentin mukainen täytäntöönpanohakemus.

Tuomioistuimen 1 ja 3 momentin nojalla määräämä väliaikainen turvaamistoimi on voimassa, kunnes täytäntöönpanoasiassa on annettu päätös. Jos täytäntöönpanoasia ei ole vireillä tuomioistuimessa kärjäoikeuden määrätessä väliaikaisesta turvaamistoimesta 3 momentin nojalla, turvaamistoimi on kuitenkin voimassa vain kärjäoikeuden määräämän enintään yhden viikon ajan. Väliaikainen turvaamistoimi on määrättävä viipymättä peruutettavaksi, kun siihen ei enää ole aihetta.

26 §

Ulkasakon periminen ja muuntorangaistuksen määrääminen

Tämän lain nojalla maksettavaksi tuomittu uhkasakko peritään ulosottotoimin ja sako-

tettu haastetaan muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain 6 luvun 5 ja 6 §:n mukaisesti. Uhkasakosta ei kuitenkaan saa määrätä muuntorangaistusta, elleivät erittäin painavat syyt sitä vaadi. Jos muuntorangaistusta ei ole määrätty, muunnettavina olleiden sakkujen perimistä jatketaan ulosottotoimin.

27 §

Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan asian vaikutus täytäntöönpanoasian käsittelemiseen

Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan asian vireilläolo ei estä päätöksen täytäntöönpanoa, ellei päätöksen täytäntöönpanoa ole kielletty tai määrätty keskeytettäväksi taikka ellei huollosta tai tapaamisoikeudesta ole annettu uutta täytäntöönpanokelpoista päätöstä tai väliaikaismääräystä.

Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevaa asiaa ja tämän lain mukaista täytäntöönpanoasiasta ei voida käsitellä samassa oikeudenkäynnissä.

28 §

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Tässä laissa tarkoitettu täytäntöönpanoa koskeva kärjäoikeuden päätös voidaan panna heti täytäntöön, vaikka päätös ei ole saanut lainvoimaa, jollei päätöksessä ole toisin määrätty tai muutoksenhakutuomioistuin noudattaen soveltuvin osin, mitä ulosotto-laissa säädetään täytäntöönpanon keskeyttämisestä ulosottotoiminta koskevan muutoksenhakemuksen johdosta, toisin määrää. Uhkasakon perimiseksi ulosmitattua omaisuutta ei kuitenkaan saa myydä ennen kuin päätös, jolla uhkasakko on tuomittu maksettavaksi, on lainvoimainen.

29 §

Päätöksen lähettäminen ulosottomiehelle

Kun ulosottomies on määrätty noutamaan lapsi, tuomioistuimen tulee, jos sen päätös on pantavissa täytäntöön, hakijan pyynnöstä toimittaa päätös asianomaiselle ulosottomie-

helle ja kehottaa tätä huolehtimaan päätöksen täytäntöönpanosta.

30 §

Muutoksenhakukielto

Valittamalla ei saa hakea muutosta päätöseen, jolla:

1) asia on 5 §:n tai 22 §:n 2 momentin nojalla siirretty;

2) hakemus on 14 §:n nojalla hylätty;

3) 25 §:n nojalla on määrätty lapsen väliaikaisesta sijoittamisesta tai uhkasakon asettamisesta; taikka

4) tapaamisoikeutta koskevia ehtoja on 13 §:n nojalla käsittelyn ajaksi tai muutoin väliaikaisesti muutettu.

Päätöksestä, jolla tuomioistuin on määrännyt lapsen sijoitettavaksi tai muuttanut tapaamisoikeutta koskevia ehtoja väliaikaisesti, voidaan kuitenkin kannella. Kantelulle ei ole määräaikaa.

31 §

Valtion varoista suoritettavat korvaukset ja kustannukset

Tuomioistuimen määräyksestä kuulluille todistajille ja asiantuntijoille suoritettavat korvaukset, korvaus lääkärille tai muulle asiantuntijalle tämän lain mukaisista tehtävistä sekä kustannukset sovittelun suorittamisesta ja 25 §:ssä tarkoitettua lapsen sijoittamisesta maksetaan valtion varoista.

Asianosaiselle maksetaan ennakolta valtion varoista myös 12 §:n 3 momentissa tarkoitettuun lääkärin tai muun asiantuntijan tutkimukseen tehtävää matkaa varten välttämättömät matka- ja toimeentulokustannukset noudattaen soveltuvin osin tuossa lainkohdassa mainitun lain säännöksiä.

Tässä pykälässä tarkoitettut korvaukset ja kustannukset jäävät valtion vahingoksi.

32 §

Virka-apu

Ulosottomiehen pyynnöstä sosiaalihuollon viranomaisen on annettava täytäntöönpanon suorittamiseksi tarpeellista virka-apua.

Tuomioistuimen tai ulosottomiehen pyynnöstä poliisiviranomaisen tulee antaa virka-apua lapsen ja tämän huoltajan olinpaikan

selvittämiseksi sekä päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi.

33 §

Vieraassa valtiossa annetun päätöksen sekä lapsen palauttamista koskevan määräyksen täytäntöönpano

Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annettu päätös pannaan yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien pohjoismaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta annetun lain (588/77) 8 ja 12 §:n nojalla täytäntöön Suomessa tämän lain mukaisesti. Vastaavasti pannaan täytäntöön myös Islannissa annettu Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kesken tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta tehdyn sopimuksen (SopS 9/33) 10 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu lapsen huoltoa koskeva päätös.

Suomessa täytäntöönpanokelpoiseksi vahvistettu vieraassa valtiossa annettu päätös pannaan täytäntöön lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 45 §:n mukaisesti, jos on kysymys muussa kuin 1 momentissa mainitussa valtiossa annetusta lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevasta päätöksestä tai lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 26 §:ssä tarkoitettua päätöksestä, jossa lapsen poisvieminen tai palauttamatta jättäminen on todettu luvattomaksi.

Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 30 §:ssä tarkoitettu lapsen palauttamisesta annettu määräys pannaan täytäntöön mainitun lain 46 §:n mukaisesti.

34 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

35 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1996. Samalla kumotaan lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun päätöksen täytäntöönpanosta 4 päivänä heinäkuuta 1975 annettu laki (523/75) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Jos muussa lais-

sa viitataan viimeksi mainittuun lakiin, on sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.
sen asemesta sovellettava tätä lakia. Siirtymäsäännöksistä säädetään erikseen lail-
Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä la.

Helsingissä 16 päivänä elokuuta 1996

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Oikeusministeri *Kari Häkämies*

N:o 620

Laki**lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 16 päivänä elokuuta 1996

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8 päivänä huhtikuuta 1983 annetun lain (361/83) 44 §, 45 §:n 1 momentti sekä 46 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 4 päivänä maaliskuuta 1994 annetussa laissa (186/94), sekä
lisätään lakiin uusi 48 a § seuraavasti:

44 §

Päätöksen lähettäminen käräjäoikeudelle

Kun Helsingin hovioikeus on määrännyt lapsen palauttavaksi 30 §:n nojalla, sen tulee viran puolesta lähettää päätös toimivaltaiselle käräjäoikeudelle täytäntöönpanoa varten sekä kehottaa tätä kiireellisesti huolehtimaan täytäntöönpanosta siten kuin 46 §:ssä säädetään.

Kun hovioikeus on vahvistanut, että vieraassa valtiossa annettu päätös on pantavissa täytäntöön Suomessa, hovioikeuden on hakijan pyynnöstä lähetettävä päätös ja täytäntöönpanoa koskeva hakemus toimivaltaiselle käräjäoikeudelle, mikäli päätös voidaan 43 §:n 3 momentin nojalla panna täytäntöön. Hovioikeuden on samalla kehotettava käräjäoikeutta kiireellisesti huolehtimaan täytäntöönpanosta siten kuin 45 §:ssä säädetään.

45 §

Vieraassa valtiossa annetun päätöksen täytäntöönpano

Suomessa täytäntöönpanokelpoiseksi vah-

vistettu, vieraassa valtiossa annettu lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskeva päätös pannaan täytäntöön siten kuin lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetussa laissa (619/96) säädetään. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä sen jälkeen kun lapsi on täyttänyt 16 vuotta.

46 §

Lapsen palauttamisesta annetun määräyksen täytäntöönpano

Lapsen palauttamisesta 30 §:n nojalla annettu määräys on vastapuolta kuulematta pantava täytäntöön määräämällä lapsi noudettavaksi. Määräyksen täytäntöönpanossa on lisäksi muutoin noudatettava, mitä lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään, jollei 2 tai 3 momentista muuta johdu.

Jos lapsi on määrätty palauttavaksi hakemuksesta, joka oli tehty ennen kuin vuosi oli kulunut lapsen luvattomasta poiskiemi-

sestä tai palauttamatta jättämisestä, määräys lapsen palauttamisesta voidaan jättää pane-matta täytäntöön ainoastaan, jos lapsi vastustaa palauttamista ja hän on saavuttanut sellaisen iän ja kypsyuden, että hänen mielipiteeseensä on aiheellista kiinnittää huomiota.

— — — — —
48 a §

Väliaikainen turvaamistoimi

Jos on perusteltua aihetta otaksua, että huoltaja aikoo ilman toisen huoltajan suostumusta viedä lapsen luvattomasti pois maasta, ulosottomies tai poliisiviranomainen voi huoltajan vaatimuksesta ottaa lapsen välittömästi haltuunsa ja lapsi on tällöin sijoitettava siten kuin lapsen huoltoa ja tapaamis-oikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetun lain (619/96) 25 §:n 2 momentissa säädetään (*väliaikainen turvaamis-*

toimi). Väliaikainen turvaamistoimi voidaan suorittaa ainoastaan, jos asia on niin kiireellinen, että huoltaja ei voi estää lapsen maastaviemistä pyytämällä 17 §:ssä tarkoitettua väliaikaista määräystä.

Väliaikainen turvaamistoimi on lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetun lain 25 §:n 3 momentin mukaisesti heti viran puolesta saatettava tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tuomioistuimen päätös, jolla lapsi on määrätty väliaikaisesti sijoitettavaksi, on voimassa tuomioistuimen määräämän enintään yhden viikon ajan. Toimenpiteestä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä sanotun lain 25 §:n mukaisesta väliaikaisesta turvaamistoimesta säädetään.

—————
Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1996. Siirtymäsäännöksistä säädetään erikseen lailla.

Helsingissä 16 päivänä elokuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Oikeusministeri *Kari Häkämies*

N:o 621

Laki**sosiaalihuoltolain 17 §:n muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 16 päivänä elokuuta 1996

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 17 päivänä syyskuuta 1982 annetun sosiaalihuoltolain (710/82) 17 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 3 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (736/92), seuraavasti:

17 §

Kunnan on myös huolehdittava lasten ja nuorten huollon, lasten päivähoiton, kehitysvammaisten erityishuollon, vammaisuuden perusteella järjestettävien palvelujen ja tukitoimien sekä päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltoon kuuluvien palveluiden, lastenvalvojalle säädettyjen tehtävien ja muiden isyyden selvittämiseen ja vahvistamiseen, elatusavun turvaamiseen, ottolapsineu-

vontaan, perheasioiden sovitteluun sekä lapsen huoltoa tai tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanossa toimitettavaan sovitteluun kuuluvien toimenpiteiden ja muiden sosiaalipalveluiden järjestämisestä sen mukaan kuin niistä lisäksi erikseen säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1996.

Helsingissä 16 päivänä elokuuta 1996

Tasavallan Presidentti**MARTTI AHTISAARI**Oikeusministeri *Kari Häkämies*

N:o 622

Laki
avioliittolain 20 §:n muuttamisesta

Annettu Helsingissä 16 päivänä elokuuta 1996

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 13 päivänä kesäkuuta 1929 annetun avioliittolain (234/29) 20 §:ään, sellaisena kuin se on 16 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa (411/87), uusi 3 momentti seuraavasti:

20 §
Sovittelijat voivat antaa pyynnöstä apua ja tukea myös silloin, kun lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen tai sopimuksen noudattamisessa ilmenee ristiriitoja.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1996.

Helsingissä 16 päivänä elokuuta 1996

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARIOikeusministeri *Kari Häkämies*

N:o 623

Laki

rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain 6 luvun 12 §:n muuttamisesta

Annettu Helsingissä 16 päivänä elokuuta 1996

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rangaistusten täytäntöönpanosta 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun lain 6 luvun 12 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä heinäkuuta 1977 annetussa laissa (595/77), seuraavasti:

6 luku

Sakosta ja sakon muuntorangaistuksesta

12 §

Sen jälkeen kun alioikeuden päätös muuntorangaistuksen määräämistä koskevassa asiassa on julistettu, ei muunnettavina olleiden sakkojen perimistä ulosottoimin saa jatkaa. Jos muuntorangaistus on jätetty määräämättä

lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetun lain (619/96) 26 §:n nojalla, sakkojen perimistä kuitenkin jatketaan.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1996. Siirtymäsäännöksistä säädetään erikseen lailla.

Helsingissä 16 päivänä elokuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Oikeusministeri *Kari Häkämies*

N:o 624

Laki
uhkasakkolain 2 §:n muuttamisesta

Annettu Helsingissä 16 päivänä elokuuta 1996

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä joulukuuta 1990 annetun uhkasakkolain (1113/90) 2 §:n 2 momentti seuraavasti:

2 §
Soveltamisalan rajoitukset

asettaminen kuuluu yleisen tuomioistuimen tai ulosottoviranomaisen toimivaltaan, ellei muualla laissa erikseen toisin säädetä.

Lakia ei sovelleta uhkasakkoon, teettämishintaan tai keskeyttämishintaan, jonka

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1996.

Helsingissä 16 päivänä elokuuta 1996

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Oikeusministeri *Kari Häkämies*

N:o 625

Laki**Kera Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 16 päivänä elokuuta 1996

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kera Oy -nimisestä osakeyhtiöstä 22 päivänä tammikuuta 1971 annetun lain (65/71) 2 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1988 annetussa laissa (1298/88), seuraavasti:

2 §

Yhtiö ei voi kohdistaa 1 momentissa tarkoitettuja toimenpiteitä varsinaiseen maatalouteen eikä rakennusliiketoimintaan. Vähittäiskauppa ja liikenne voivat olla yhtiön toiminnan kohteena vain siltä osin kuin kyseessä on matkailuhanke. Palveluyritys, jonka toiminta perustuu alueelliseen tai paikalliseen kysyntään, voi olla yhtiön toiminnan kohteena vain, jos yritys tuottaa yritystoiminnalle tarpeellisia palveluja. Tämän momentin määräysten estämättä yhtiö voi kuitenkin kohdistaa jäljempänä 5 §:ssä tarkoitettuja

takauksia sekä muita kuin rahoitustoimenpiteitä muiden kuin varsinaista maataloutta harjoittavien yritysten investointeihin ja kehittämiss Hankkeisiin.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1996.

Tämä laki on voimassa 31 päivään joulukuuta 1998 ja sitä sovelletaan lain voimaantulon jälkeen vuosina 1996—1998 myönnettäviin takauksiin ja muihin kuin rahoitustoimenpiteisiin.

Helsingissä 16 päivänä elokuuta 1996

Tasavallan Presidentti**MARTTI AHTISAARI**Kauppa- ja teollisuusministeri *Antti Kalliomäki*HE 70/96
TaVM 6/96
EV 78/96

N:o 619—625, 2 arkkia

PÄÄTOIMITTAJA TIMO LEPISTÖ
OY EDITA AB, HELSINKI 1996